

b. Bestemmelserne i kap. 3 og de særlige bestemmelser om kulbrinter i kap. 4 indebærer, at der for nærmere fastsatte områder meddeles eneretstilladelse til efterforskning og indvinding af bestemte råstoffer. Tilladelserne meddeles for et bestemt tidsrum.

Tilladelser kan meddeles særskilt til efterforskning og til indvinding. For så vidt angår kulbrinter omfatter en tilladelse ret til såvel efterforskning som indvinding, jfr. bestemmelsen i § 13.

Ifølge bestemmelsen i § 5 kan det stilles som vilkår for eneretstilladelser, at der skal ske en gradvis indskrænkning af det område, tilladelsen omfatter. Herved stimuleres rettighedshaveren til at fremskynde sin efterforskning, og der bliver mulighed for at udstede nye tilladelser, så andre kan komme til at arbejde på området.

Med henblik på yderligere at sikre, at udloddede områder ikke ligger uefterforsket hen, indeholder lovforslaget bestemmelse om, at det kan stilles som vilkår for en eneretstilladelse, at indehaveren skal opfylde visse forpligtelser med hensyn til udførelse af konkrete arbejder, et såkaldt arbejdsprogram. Dette program vil blive udformet som led i forhandlingerne om de særlige vilkår for en tilladelse.

Arbejdsprogrammerne skal i henhold til god praksis inden for olieindustrien omfatte de forpligtelser, som bevillingshaverne skal opfylde over for myndighederne med hensyn til et fagmæssigt udført efterforskningsprogram sigtende på inden for efterforskningsperioden at konstatere, om der findes udnyttelige forekomster af kulbrinter, idet der herved skal tages udgangspunkt i samfundets interesse i en effektiv efterforskningsindsats.

I forslaget indgår endelig en mulighed for at sikre, at der sker en intensiv indsats på udloddede områder gennem fastsættelsen af en afgift beregnet på grundlag af det areal, der omfattes af en tilladelse. Afgiften kan fastsættes enten som et fast beløb pr. km² eller som et stigende beløb.

For så vidt angår kulbrinter indeholder kap. 4 en særlig procedure for tildeling af tilladelser til efterforskning og indvinding, hvorefter der normalt skal ske en offentlig indkaldelse af ansøgere, efter at energiministeren over for folketingets energipolitiske udvalg har redegjort for udvælgelsen af områderne, der agtes udbudt, og for de generelle vilkår, som ansøgerne skal opfylde for at komme i betragtning. Forelæggelsen for udvalget er bl. a. begrundet i, at udbydelsen af nye områder er et væsentligt styringsredskab for det samlede aktivitetsniveau og har stor betydning for de samfundsmæssige virkninger af denne aktivitet.

Proceduren indebærer, at tildeling af tilladelser vil ske efter forhandling med ansøgerne, hvorunder de særlige vilkår vil blive udformet. Der vil således være et konkurrencemoment imellem de forskellige ansøgere, der åbner mulighed for, at de udbudte områders muligheder fuldt ud kommer til udtryk i de vilkår, der fastsættes.

Ifølge bestemmelsen i § 8 åbnes mulighed for, at det i en tilladelse fastsættes som vilkår, at staten eller et af staten ejet selskab skal have ret til at indtræde i den af tilladelsen omfattede virksomhed, hvad enten der er tale om efterforskning eller indvinding. Bestemmelsen har først og fremmest betydning for kulbrinter. Baggrunden for bestemmelsen er, at udviklingen i andre lande har vist, at statsdeltagelse er et effektivt middel til teknisk og økonomisk at få medindflydelse på tilrettelæggelsen af virksomheden. Samtidig er det et middel til at opnå, at der i Danmark opbygges den størst mulige viden på området og dermed forøgede muligheder for at sikre, at råstofudnyttelsen sker på den for samfundet mest hensigtsmæssige måde. Endelig er det også et middel til at sikre, at samfundet får del i det økonomiske udbytte af virksomheden – såvel i form af andel i indtægterne, som i form af den almindelige erhvervsmæssige stimulans, som et direkte dansk engagement vil indebære.

Omfanget og det nærmere indhold af statsdeltagelse må ligesom øvrige vilkår fastsættes ud fra de muligheder, som det enkelte område indeholder.

En af de måder, der kan komme på tale, er statsdeltagelse efter »Carried-interest«-princippet, hvorefter statens deltagelse i udviklingen og udnyttelsen af en kulbrinteforekomst indebærer, at staten i princippet også skal bære en til sin andel svarende del af udgifterne ved udviklingen og udnyttelsen af feltet. Statens andel af udgifterne skal imidlertid ikke indbetales umiddelbart, men »lægges ud« af koncessionshaveren og først »tilbagebetales« denne i takt med, at staten som deltager får indtægter i form af sin andel af den olie, der produceres.

Udover statsdeltagelse kan der tænkes andre former for samarbejde mellem staten og private olieselskaber. Der kan således nævnes produktionsdelingsaftaler, hvorefter staten og et selskab deler den indvundne olie, dog således at selskabet forlods får dækning for sine omkostninger til efterforskning og indvinding. Endvidere en servicekontrakt, hvorefter rettighedshaveren er et statselskab, der bistås af et privat olieselskab, der typisk modtager betaling for sin indvindingsaktivitet gennem